

HOẠT ĐỘNG ĐỐI NGOẠI NHÂN DÂN TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP

NGUYỄN QUỲNH NGÀ *

Đối ngoại nhân dân là một hình thức đặc sắc của nền ngoại giao Việt Nam, là bộ phận cấu thành quan trọng của công tác đối ngoại chung. Thực hiện chủ trương của Đảng về tiếp tục đổi mới và nâng cao hiệu quả công tác đối ngoại nhân dân trong tình hình mới, các cơ quan, đơn vị, địa phương trên địa bàn thành phố Hà Nội đã triển khai linh hoạt và đạt được những thành tựu đáng kể trên nhiều phương diện. Bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện, phát huy vai trò trụ cột, nâng cao hiệu quả hoạt động đối ngoại nhân dân của thành phố.

Từ khóa: Đối ngoại nhân dân; thành phố Hà Nội; hội nhập.

People-to-people diplomacy is a distinctive aspect of Vietnam's foreign policy and constitutes an important component of the country's overall diplomatic efforts. Following the Party's guidelines on renewing and enhancing the effectiveness of people-to-people diplomacy in the current context, agencies, units, and localities in Hanoi have actively implemented flexible measures and achieved significant results across various areas. The article proposes several solutions to improve the mechanisms, enhance the core role, and increase the effectiveness of people-to-people diplomacy in Hanoi.

Keywords: People-to-people diplomacy; Hanoi; international integration.

NGÀY NHẬN: 16/02/2025

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 17/3/2025

NGÀY DUYỆT: 16/4/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.351.2025.1155>

1. Đặt vấn đề

Ở Việt Nam, cùng với đối ngoại Đảng và ngoại giao Nhà nước, đối ngoại nhân dân là một bộ phận cấu thành của ngoại giao hiện đại. Tầm quan trọng, vai trò và nhiệm vụ của đối ngoại nhân dân đã được chính thức đưa vào các văn kiện Đại hội Đảng từ rất sớm. Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ II (năm 1951) về chính sách ngoại giao đã nhấn mạnh phát triển ngoại giao nhân dân rộng rãi, đặc biệt chú trọng tham gia các cuộc vận động lớn trên thế giới và thắt chặt liên hệ tổ chức các hoạt

động giữa những đoàn thể nhân dân Việt Nam với các đoàn thể nhân dân thế giới.

Trong các văn kiện của Đảng, đặc biệt từ Đại hội VI - XII của Đảng đều có các nội dung yêu cầu mở rộng hơn nữa công tác đối ngoại nhân dân. Đến Đại hội XIII của Đảng, lần đầu tiên xác định: “Xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại với ba trụ cột là đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại nhân dân”¹. Đây là một bước phát triển quan trọng trong

* TS, Học viện Hành chính và Quản trị công

nhận thức của Đảng ta về vai trò và vị trí của đối ngoại nhân dân trong giai đoạn hiện nay.

Thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng về tiếp tục đổi mới và nâng cao hiệu quả công tác đối ngoại, các cơ quan, đơn vị trên địa bàn thành phố Hà Nội đã triển khai linh hoạt, hiệu quả và đạt được những thành tựu đáng kể.

2. Thực trạng hoạt động đối ngoại nhân dân trên địa bàn thành phố Hà Nội trong bối cảnh hội nhập

Thứ nhất, mở rộng, tăng cường quan hệ hữu nghị, hợp tác với Nhân dân các nước, chủ động, tích cực hội nhập quốc tế.

Đến nay, Hà Nội có quan hệ hữu nghị và hợp tác với gần 100 thủ đô, thành phố lớn trên thế giới. Thành phố luôn chú trọng đưa các quan hệ hợp tác đối tác đi vào chiều sâu, thiết thực, hiệu quả, tiếp tục củng cố và phát triển mối quan hệ với các đối tác. Hà Nội còn là thành viên chính thức, tham gia tích cực tại các diễn đàn đa phương, tổ chức quốc tế lớn với sự chủ động, tích cực, khẳng định vai trò thành viên có trách nhiệm trong các tổ chức quốc tế liên đô thị, góp phần nâng cao uy tín và vị thế của Thủ đô trên trường quốc tế. Hằng năm, lãnh đạo thành phố đã tiếp xúc, làm việc với trên 200 đoàn khách, đối tác quốc tế đến thăm Hà Nội và duy trì các hoạt động giao lưu, trao đổi đoàn các cấp.

Thứ hai, đổi mới, đa dạng hóa các hoạt động giao lưu hữu nghị nhân dân.

Ủy ban Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội thành phố Hà Nội, đặc biệt Liên hiệp các tổ chức Hữu nghị thành phố đã khẳng định được vai trò là cầu nối hữu nghị nhân dân, là đầu mối để Việt Nam và thành phố hội nhập với thế giới theo phương châm “Việt Nam muốn là bạn và là đối tác tin cậy trong cộng đồng quốc tế, phấn đấu vì hòa bình, độc lập và phát triển”. Các hoạt động vì hòa bình, hữu nghị luôn được quan tâm, đổi mới về nội dung và hình thức, góp phần tăng cường hữu nghị và hiểu biết lẫn nhau giữa Nhân dân Việt Nam với bạn bè quốc tế.

Bên cạnh đó, các hoạt động đối ngoại nhân dân trên các địa bàn quận, huyện đã được tổ chức hiệu quả thông qua việc tổ chức các chương trình gặp gỡ, giao lưu với cộng đồng người nước ngoài cư trú tại địa phương; tổ chức kết nghĩa với các quận, huyện thuộc thành phố của các nước trên thế giới; tổ chức tiếp đón đoàn đến giao lưu, học tập kinh nghiệm của các nước; vận động ủng hộ quốc tế khi có thiên tai, dịch bệnh. Các hoạt động này chính là sợi dây kết nối người nước ngoài với đất nước Việt Nam mến khách, thân thiện.

Thứ ba, mở rộng hợp tác trên các lĩnh vực.

(1) Về ngoại giao văn hóa: thường xuyên duy trì tốt mối quan hệ hữu nghị, hợp tác với các cơ quan đại diện ngoại giao tại Việt Nam; tổ chức các hoạt động ngoại giao văn hóa, thể thao, du lịch, tạo điều kiện tốt để bạn bè quốc tế thêm hiểu biết về di tích, danh lam thắng cảnh, văn hóa, con người Hà Nội, qua đó, tôn vinh giá trị văn hóa, góp phần tăng cường tình đoàn kết và hiểu biết lẫn nhau với bạn bè quốc tế.

(2) Về ngoại giao kinh tế: nhiều tập đoàn, công ty đa quốc gia lớn đã và đang triển khai kế hoạch đầu tư hợp tác tại Hà Nội là minh chứng cho thấy môi trường đầu tư và chính sách của thành phố đã được cải thiện, phát huy tốt, thu hút sự quan tâm của các doanh nghiệp, nhà đầu tư quốc tế. Tính đến ngày 20/3/2024, Hà Nội dẫn đầu cả nước với tổng vốn đầu tư đăng ký hơn 970,8 triệu USD, chiếm 15,7% tổng vốn đầu tư đăng ký và gấp hơn 6,1 lần (600 %) so với cùng kỳ năm 2023. Trong đó: có 46 dự án mới với tổng vốn đầu tư đạt 903,9 triệu USD; 31 lượt tăng vốn với tổng vốn đăng ký tăng thêm đạt 21,57 triệu USD và 33 lượt góp vốn, mua cổ phần với giá trị vốn góp đạt 27,77 triệu USD².

Thứ tư, hoạt động đấu tranh chống lợi dụng các vấn đề dân chủ, nhân quyền, dân tộc, tôn giáo, chống “diễn biến hòa bình”.

Công tác tuyên truyền trong cán bộ, đảng viên, Nhân dân về quan điểm đường lối, chính sách và phương châm trong quan hệ đối ngoại

của Đảng luôn được lãnh đạo thành phố quan tâm, chỉ đạo sát sao nhằm nâng cao nhận thức về vai trò, vị trí, nội dung và trách nhiệm đối với công tác đối ngoại nhân dân trong tình hình mới; nâng cao cảnh giác, củng cố an ninh chính trị nội bộ, luôn vận động, tập hợp Nhân dân đấu tranh với những âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch tìm cách chia rẽ Nhân dân Việt Nam với nhân dân các nước nhằm phá hoại khối đại đoàn kết dân tộc; góp phần củng cố niềm tin, tăng cường sự đồng tình ủng hộ rộng rãi của cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài và của nhân dân thế giới.

Thành phố thường xuyên tổ chức các chương trình hội nghị, tọa đàm, tập huấn công tác đối ngoại nhân dân kết hợp với thông tin tình hình thời sự trong nước và quốc tế, góp phần nâng cao nhận thức, chống lại những luận điệu xấu nhằm xuyên tạc tình hình quan hệ của Việt Nam. Bên cạnh đó, kịp thời trao đổi, cung cấp thông tin cho các cơ quan thông tấn báo chí về các vụ án được dư luận xã hội quan tâm; đồng thời thông báo về phương thức, thủ đoạn mới của các loại tội phạm và các biện pháp phòng ngừa đến người dân để biết, phòng ngừa.

Thứ năm, công tác thông tin, tuyên truyền đối ngoại.

Thành phố đã tập trung đầu tư xây dựng các kênh thông tin đối ngoại chủ lực, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ thông tin đối ngoại trong tình hình mới. Trong đó, tập trung tuyên truyền về các chủ trương, chính sách mới của Đảng và Nhà nước, các thông tin đối ngoại của Trung ương và Hà Nội được cập nhật kịp thời với nội dung phong phú, hấp dẫn, duy trì với chất lượng tốt, góp hiệu quả thiết thực trong tuyên truyền thông tin đối ngoại của thành phố. Các nội dung tuyên truyền nhận được sự phản hồi tích cực từ khán thính giả, đặc biệt là người nước ngoài, kiều bào đang sinh sống ở nước ngoài. Xây dựng nhiều ấn phẩm với hình thức, phương thức phong phú, đa ngôn ngữ, có hàm lượng thông tin và văn hóa cao, quảng bá hình ảnh, tiềm năng,

thế mạnh của Thủ đô để phát triển du lịch và thu hút đầu tư nước ngoài.

Thứ sáu, về công tác vận động người Việt Nam ở nước ngoài.

Sở Ngoại vụ phối hợp với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội, Liên hiệp các tổ chức hữu nghị thành phố, Hội liên lạc với người Việt Nam ở nước ngoài tiếp tục phối hợp đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động, phát huy vai trò tác dụng là cầu nối tin cậy của chính quyền trong việc vận động người Việt Nam ở nước ngoài hướng về quê hương, góp phần vào sự nghiệp đổi mới xây dựng đất nước và thành phố.

Nhân các chuyến công tác nước ngoài, lãnh đạo thành phố thường xuyên có các buổi gặp gỡ với bà con Việt kiều tại các nước, trao đổi, chia sẻ thông tin, tìm hiểu đời sống cũng như lắng nghe tâm tư nguyện vọng của bà con Việt kiều để từ đó tăng cường công tác thông tin đối ngoại, vận động bà con Việt kiều hiểu đúng các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước; kêu gọi bà con hướng về Tổ quốc, góp phần vào sự nghiệp đổi mới xây dựng đất nước và thành phố.

Thành phố cũng tích cực triển khai có hiệu quả việc hướng dẫn các quận, huyện, thị xã thành lập các chi hội hữu nghị giữa nhân dân Hà Nội và các nước trên thế giới, tiếp tục thực hiện thành công mô hình: “Đưa lưu học sinh đi thực tế tại nhà dân”.

Thứ bảy, về công tác viện trợ và hợp tác với các tổ chức phi chính phủ.

Đến năm 2023, có 381 tổ chức phi chính phủ nước ngoài đang hoạt động tại Việt Nam, với tổng giá trị viện trợ đạt 228,8 triệu USD³, trong đó phần lớn do chính quyền Thành phố quản lý. Các hội quần chúng còn là cầu nối giữa các tổ chức cá nhân trong và ngoài nước trong các hoạt động nhân đạo, từ thiện. Thông qua công tác đối ngoại nhân dân nhằm phát huy nguồn lực từ các tổ chức quốc tế, các tổ chức phi chính phủ đã góp phần không nhỏ trong việc hiện thực hóa các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của Thủ đô.

3. Đánh giá chung

Những năm qua, công tác đối ngoại nhân dân luôn được thành phố quan tâm, chủ động và tích cực tuyên truyền giúp tăng cường nhận thức của các cán bộ, đảng viên và Nhân dân về công tác đối ngoại nhân dân; không ngừng nâng cao chất lượng cán bộ trong công tác đối ngoại nhân dân; học tập kinh nghiệm quý báu của bạn bè quốc tế trong các hoạt động hòa bình, hữu nghị. Qua đó, công tác đối ngoại nhân dân trên các lĩnh vực được duy trì, củng cố và mở rộng với nhiều hình thức đa dạng và linh hoạt, nhằm tăng cường củng cố, mở rộng quan hệ, tranh thủ sự ủng hộ của bạn bè quốc tế, đặc biệt là các nước láng giềng và trong khu vực, phát huy các nguồn lực hỗ trợ cho sự nghiệp phát triển, đồng thời, thể hiện tinh thần quốc tế.

Thông qua các hoạt động đối ngoại nhân dân, thành phố đã giới thiệu với bạn bè quốc tế về đất nước, con người, về đường lối đối ngoại toàn diện của Việt Nam, đặc biệt là chính sách đại đoàn kết dân tộc, tín ngưỡng tôn giáo, giúp bạn bè hiểu đúng, tranh thủ được thiện cảm và sự đồng tình ủng hộ của nhân dân các nước đối với Việt Nam, Thủ đô Hà Nội trên trường quốc tế.

Bên cạnh những mặt đã đạt được, công tác đối ngoại nhân dân trên địa bàn thành phố vẫn còn một số hạn chế, như:

Một là, một số cấp ủy Đảng, chính quyền, các ngành chưa nhận thức đầy đủ tầm quan trọng và những nội dung hoạt động của công tác đối ngoại nhân dân. Việc lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác đối ngoại nhân dân của một vài cơ quan, đơn vị còn thiếu sự quan tâm, chưa liên tục, thường xuyên.

Hai là, hoạt động đối ngoại nhân dân ở một số hội và tổ chức thành viên còn thiếu tính chiến lược và kế hoạch, còn mang tính thụ động, hình thức, nội dung hoạt động chưa linh hoạt, thiết thực. Sự phối hợp giữa các cơ quan trong vận động viện trợ nhân đạo chưa đều; một số cơ quan, đơn vị chưa quan tâm xây dựng các quan hệ hữu nghị với các tổ chức, đoàn thể, Nhân dân ở các nước; việc vận

động hội, đoàn viên, Nhân dân tham gia và hoạt động đối ngoại nhân dân còn hạn chế.

Ba là, cơ cấu tổ chức và nhân sự tại một số cơ quan, đơn vị còn chưa đáp ứng, hạn chế về nhân lực. Cán bộ làm công tác đối ngoại nhân dân ở các cấp chủ yếu mang tính chất kiêm nhiệm, chưa được tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ kỹ năng giao tiếp, nghiên cứu, học tập sâu về công tác đối ngoại nên kết quả chưa đạt với yêu cầu phát triển của xu hướng hội nhập quốc tế. Công tác bồi dưỡng, tập huấn cho cán bộ làm công tác đối ngoại nhân dân chưa có kế hoạch bài bản, chưa được quan tâm đúng mức.

Bốn là, quy chế quản lý thống nhất các hoạt động đối ngoại của thành phố Hà Nội đến nay đã bộc lộ nhiều điểm bất cập, sự phối hợp trong việc thực hiện quy chế đôi lúc chưa chặt chẽ.

4. Một số kiến nghị

Thứ nhất, bảo đảm sự lãnh đạo toàn diện, tuyệt đối của Đảng và sự quản lý tập trung của Nhà nước đối với công tác đối ngoại nhân dân. Quán triệt sâu sắc đường lối đối ngoại của Đảng, tạo chuyển biến sâu sắc và sự thống nhất cao trong toàn bộ hệ thống chính trị về vai trò, vị trí, tầm quan trọng của đối ngoại nhân dân, xác định rõ triển khai công tác đối ngoại nhân dân là nhiệm vụ của toàn bộ hệ thống chính trị.

Thứ hai, đổi mới mạnh mẽ tư duy, nội dung và phương thức hoạt động đối ngoại nhân dân theo hướng đa dạng hóa, mở rộng phạm vi hoạt động, đối tác, lực lượng tham gia, tạo cơ chế đan xen lợi ích và độ tin cậy, thúc đẩy quan hệ với nhân dân các nước láng giềng, Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN), các đối tác chiến lược, toàn diện, bạn bè truyền thống đi vào chiều sâu, thực chất, phục vụ các lợi ích an ninh, phát triển và vị thế của đất nước. Làm tốt vai trò “cầu nối” xúc tiến hợp tác kinh tế - thương mại, du lịch, đầu tư, văn hóa, giáo dục, bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu, khắc phục hậu quả chiến tranh... phù hợp với thể mạnh và nhu cầu của từng đối tác, từng địa phương. Phát huy vai trò tích cực, có trách nhiệm, tăng cường sự tham gia rộng rãi, hiệu quả của các

tổ chức nhân dân Việt Nam tại các diễn đàn đa phương khu vực và quốc tế, đóng góp phù hợp vào các nỗ lực của cộng đồng quốc tế ứng phó với những thách thức chung đối với hòa bình, an ninh và phát triển, thể hiện vai trò, vị thế của Việt Nam. Chăm lo hỗ trợ đồng bào Việt Nam ở nước ngoài, phát huy vai trò tích cực của đồng bào trong công tác đối ngoại nhân dân và xây dựng, bảo vệ Tổ quốc.

Thứ ba, tích cực hội nhập quốc tế, huy động nguồn lực bên ngoài phục vụ các yêu cầu, mục tiêu phát triển bền vững của đất nước giai đoạn 2025 - 2030 và tầm nhìn đến năm 2045. Nâng cao hiệu quả công tác phi chính phủ nước ngoài, mở rộng, thúc đẩy hợp tác với các đối tác tiềm năng, đặc biệt là trong các lĩnh vực đào tạo nguồn nhân lực, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, phát triển xanh và bền vững, ứng phó với các thách thức an ninh phi truyền thống.

Thứ tư, hỗ trợ hiệu quả cho đối ngoại Đảng và ngoại giao Nhà nước trong việc bảo vệ và thúc đẩy lợi ích quốc gia, dân tộc, đặc biệt là trong các vấn đề dân chủ, nhân quyền, chủ quyền biển, đảo, tham gia giải quyết các vấn đề nảy sinh, góp phần tăng cường và thúc đẩy quan hệ hữu nghị và hợp tác với các nước.

Thứ năm, tăng cường chất lượng công tác nghiên cứu, dự báo tình hình, phát huy vai trò của đội ngũ chuyên gia đối ngoại trong nghiên cứu, tham mưu, đóng góp vào việc xây dựng chính sách và triển khai đường lối đối ngoại. Đổi mới nội dung và phương thức thông tin đối ngoại, ứng dụng khoa học - công nghệ hiện đại để tăng cường thông tin tích cực về đất nước, con người và thành tựu của Việt Nam, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, đấu tranh với những luận điệu sai trái, thù địch.

Thứ sáu, hoàn thiện cơ chế, nâng cao hiệu quả chỉ đạo, quản lý, phối hợp trong công tác đối ngoại nhân dân, bảo đảm phối hợp chặt chẽ giữa các trụ cột của đối ngoại trong xây dựng chủ trương và triển khai các hoạt động đối ngoại. Tăng cường phối hợp giữa các tổ chức nhân dân trên địa bàn thành phố với các

địa phương khác nhằm xây dựng chiến lược mang tính chất tổng thể và dài hạn.

Thứ bảy, chăm lo xây dựng, đầu tư nguồn lực tài chính và con người cho đối ngoại nhân dân. Kiện toàn, củng cố tổ chức, bộ máy, đội ngũ cán bộ theo hướng tinh gọn, hiệu quả, chuyên nghiệp hóa, trẻ hóa. Chú trọng thu hút nhân tài; đồng thời, tăng cường đào tạo, bồi dưỡng để xây dựng đội ngũ cán bộ đối ngoại nhân dân chuyên trách ổn định, có bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng, tâm huyết, có năng lực chuyên môn và ngoại ngữ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ. □

Chú thích:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 162.

2. *FDI tiếp tục khởi sắc, Hà Nội khẳng định điểm đến đầu tư*. <https://kinhtedothi.vn>, ngày 21/3/2024.

3. *Hội nghị chia sẻ thông tin về công tác phi chính phủ nước ngoài năm 2024* <https://vufo.org.vn>, ngày 16/10/2024.

Tài liệu tham khảo:

1. Ban Bí thư (2022). *Chỉ thị số 12-CT/TW* ngày 05/01/2022 về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, nâng cao hiệu quả hoạt động đối ngoại nhân dân trong hình hình mới”.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*. H. NXB Chính trị quốc gia.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.

4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I, II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.

5. Liên hiệp các Tổ chức hữu nghị Việt Nam (2003). *Hoạt động đối ngoại nhân dân Việt Nam*. H. NXB Chính trị quốc gia.

6. Nguyễn Phương Thảo Ly (2023). *Đổi mới công tác đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong tình hình mới*. Tạp chí Quản lý nhà nước, số 329 (6/2023).

7. Nguyễn Phú Trọng (2023). *Xây dựng và phát triển nền đối ngoại, ngoại giao Việt Nam toàn diện, hiện đại, mang đậm bản sắc “cây tre Việt Nam”*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.